

Michal Hájek:

Vokální moteta Otto Alberta Tichého. Liturgické skladby na latinské texty pro pěvecký sbor a capella.

Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta a Collegium Marianum - Týnská vyšší odborná škola, Praha 2006.

31 stran + 2 strany přílohy + 47 notových příloh ve faksimilích

Posudek vedoucího práce

Tomáš Slavický,

I. v Praze 16. 5. 2006

II. v Praze 18. 1. 2007

I.

Předkládaná práce se vyrovnává s tematem, které má nemalý význam pro naši duchovní hudbu 20. století. Všestranně kultivovaná osobnost Otto Alberta Tichého a jeho názory na ideál duchovní hudby ovlivnily několik generací žáků a následovníků. Jeho skladatelský odkaz však stále čeká na zařazení a zhodnocení. Soubor motet pro sbor *a capella* je poměrně uzavřeným a jednotným vzorkem, který shrnuje mnoho prvků typických pro Tichého zásady a má tedy značnou výpovědní hodnotu pro charakteristiku Tichého stylu a praktické vyznění jeho názorů na kompozici.

Původním cílem práce měla být edice Tichého motet spolu s jejich kompozičním a stylovým rozbohem a zařazením. Od kompletní edice bylo v průběhu práce upuštěno, neboť situace pramenů je komplikovaná a zpracování by přerostlo v natolik samostatný ediční výkon, že by přesahoval rozměr bakalářské práce. Přesto však odevzdaná práce představuje jen zlomek původního záměru. Úvodní kapitoly uvádějí Tichého hudbu do základního kulturněhistorického kontextu – vzhledem k absenci jakékoliv literatury jde pochopitelně o kompilaci z několika málo zdrojů. Dále se autor věnuje analýze vybraných skladeb. Podařilo se mu najít, zařadit a okomentovat řadu velmi trefných citátů, které ilustrují Tichého často velmi radikální názory na hudební historii a kompozici. Dalšími přednostmi dobře započaté práce je rozhled, stylizační schopnosti a zejména dobrý úsudek analytický. Rozbory Tichého skladeb z různých pohledů kompoziční práce považují za nejsilnější stránku této práce. Autor prokazuje analytický talent i nadhled v stylové orientaci hudby 2. poloviny 20. století. Tichého moteta jsou přitom poměrně komplikovaná – kompozičně vzato jsou to miniatury, zachovávající chorální vzor nejen harmonií, molodickou stavbou a volným rytmem, ale zpravidla i „stopáží“. Autorova analýza je terminologicky solidní a prozrazuje vhléd do kompoziční práce. Všimá si jemných nuancí modální harmonie, sleduje a vykládá často velmi komplikovaný modulační plán, objevuje i inspirativní stopu barevného cítění akordů (s. 24). Klade další zajímavé otázky, např. kolem Tichého pobytu

v Paříži a možnosti vzdálené inspirace kompozičními experimenty autorů Pařížské šestky.

V předložené práci však zůstávají značné rezervy. Z úvodních kapitol je zřejmé, že vznikly kompilací – po letném porovnání nepřinášejí nic, co by nebylo možné přečíst už v bakalářské práci Marka Fichtnera. Zejména v 3. kapitole jde o téměř jednoznačné čerpání, v textu ani poznámkách však nenajdeme jediný odkaz na tento zdroj.

Na některých místech se autor pouští do radikálních soudů na hranici bonmotů, jejich suverenitu by ale bylo třeba doložit detailnější znalostí situace (např. „Pařížská Schola cantorum by jistě nestrpěla za svými zdmi někoho, pro koho by polyfonie nebyla denním chlebem...“, s. 19). Dále zde chybí alespoň základní přehledová charakteristika Tichého motet, takže nepoznáme, zda analyzované vzorky jsou vybrané náhodně nebo po určitém předchozím srovnávání. S tohoto hlediska vyznívá téměř alibisticky závěrečná věta kapitoly „*Jsem však toho názoru, další a podrobnější analýza již příliš věci neprospěje, neboť vlastnoruční přehrání skladeb, které jsou přiloženy, bude mít rozhodně větší smysl, než přečtení celého stohu těch nejpodrobnějších analýz*“ (s. 28). Právě po onom vlastnoručním přehrání naopak nabýváme dojmu, že možnost analyzovat, porovnávat a klást si další otázky nabyla vyčerpána ani v nejmenším. Takto ukončena, nedospívá práce vlastně ani k náznaku konkrétního závěru.

Dalším zásadním problémem zůstávají notové příklady. Jelikož tato práce vstupuje do doposud neprobádaného terénu, potřebují použité prameny alespoň základní kritický kometnář, aby měla vůbec nějaký smysl. I když bylo upuštěno od edice a rezignováno na ukázky ve faksimilích, zasloužily by si alespoň nějaký popis. Ve výsledné podobě práce totiž nacházíme vedle sebe autorovy rukopisy, dobové tisky i novodobé přepisy, které by měly být alespoň několika slovy odlišeny či okomentovány. Autorovi posudku se například otevřel obveselující pohled na kopie partiturek, kdysi vlastnoručně přepisovaných podle Tichého autorgafů, zde ovšem zařazené mezi Tichého rukopisy bez slova komentáře.

Práce je rozpracována velmi dobře, stačilo by jí jen nemnoho péče, aby byla také dobře a poctivě dokončena, nebo alespoň došla ke konkrétnějším závěrům. Jako vedoucí práce se domnívám, že nejde v žádném případě o autorovu neschopnost (prokázané schopnosti viz výše), nýbrž pouze o to, že práci nebyla věnována dostatečná časová a pracovní investice, srovnatelná alespoň s ostatními absolventy ročníku. Práci v takové podobě, jak byla předložena, **nedoporučuji k obhajobě** a vyslovuji se pro její dopracování, minimálně v těchto bodech:

- pečlivější odkazy a kritika literatury
- jakékoliv, alespoň základní kritické utřídění notových pramenů
- formulování jakéhokoliv konkrétního závěru.

V Praze, dne 17. 5. 2006

II.

Ke druhému termínu obhajoby autor provedl následující změny: dopracování shrnujícího závěru v podobě poslední kapituly *Pokračovatelé* (s. 29-30), přesnější popis notových příloh, dále a některé další drobné doplňky.

Závěrečná kapitola *Pokračovatelé* splňuje požadavek na určitý závěr – sleduje vliv hudebního myšlení, typického pro O. A. Tichého, na tvorbu českých skladatelů druhé poloviny 20. století; formulované názory dokládá citáty a odkazy. I když ke shrnujícímu závěru má tato kapitola daleko, požadavek lze považovat za splněný. Rovněž popis notových příloh byl doplněn o kritérium odlišení autografu, opisu a starého (dobového?) tisku, doplněny byly odkazy na čísla podle doposud jediného katalogu skladeb.

V odkazech a kritice literatury nedošlo k zásadnějšímu posunu, jakož i v celkové úrovni stylisticky. V práci zůstávají redundance i v rámci jedné stránky (např. komentář k příloze, liturgické zařazení) i stylisticky nedopracované věty na hranici srozumitelnosti – příklad za všechny na s. 5: *Vážné důvody ho posléze nutí Švýcarsko opustit – umírají mu zde dva blízcí lidé – Jeanne Bloy, matka jeho ženy a jejich půlroční syn.* (čtenář se musí vyrovnat s otázkou: kolik lidí zemřelo a čím byl syn?).

Celkově vzato, autor v minimální dostačující rovině splnil požadavky, které byly kladeny na dovedení bakalářské práce k obhajobě. I za vědomí řady nedořešených problémů práci k obhajobě **doporučuji** a hodnotím ji (O. A. Tichý, J. Florian a další budovatelé „Dobrého díla“ laskavě prominou) jako **dobrou**.

V Praze, dne 18. 1. 2007

Tomáš Slavický
